

„Am rămas aceeași, cu șevaletul sub Pomul Vieții”

Autor: **Irina Nechit** - 7 septembrie 2020

Pictorița Natalia Plămădeală, Chișinău, Bruxelles

Interviu cu pictorița Natalia Plămădeală, Bruxelles, Chișinău, New York

– Dragă Natalia Plămădeală, am uitat de când nu te-am mai văzut. Te-ai născut în Chișinău, aici te-ai afirmat ca artist plastic. Dar la un moment dat ai plecat în Franța. Când, de ce, cu ce planuri ai plecat? Ți-ai realizat aceste planuri?

Dragă Irina Nechit, cred că ne-am văzut ultima dată în aprilie 1992, atunci când ai scris un articol atât de frumos despre pictura mea în „Literatura și Arta”, cu un titlu minunat: „Un șevalet sub Pomul Vieții”. În luna mai a aceluiași an, am plecat. N-aveam planuri, aveam un vis. Eram foarte naivă, dar tocmai naivitatea mea m-a salvat. Umblam cu ruloul meu de pânze pictate, scoase de

pe șasiuri, dintr-o galerie în alta. Desfăceam ruloul și arătam picturile. Am cutreierat Parisul, intrând în zeci de galerii.

În sfârșit, la Place des Vosges, am dat de cineva care mi-a apreciat lucrările. Era Daniel Lasnon, la Galerie de la Place. El avea și o filială la Tour, și una la Strasbourg. A desfăcut picturile, a trecut cu mâna peste ele, le-a apropiat de lumină. „E minunat, a zis, dar nu am locuri”. Totuși, a ales un tablou și a spus: „Ia acest tablou și prezintă-l la Salonul de Toamnă”. L-am prezentat, a fost expus în cadrul Salonului și... furat! Au fost furate șase picturi, printre care și a mea. A fost anchetă etc. Tablourile nu au fost găsite, dar acest episod mi-a adus multă publicitate, n-am mai avut probleme să găsesc o galerie pentru a expune lucrări.

– Mai povestește-mi, te rog, despre prima ta toamnă la Paris.

Cel care mi-a apreciat primul pictura la Paris, Daniel Lason, despre care am pomenit mai sus, m-a invitat chiar în septembrie 1992 să expun la Galerie de la Place. Apoi am expus la Place des Vosges. Cu banii câștigați, am cumpărat materiale, șasiuri, pânză, culori. O prietenă de-a mea a închiriat o camionetă și am coborât la Périgueux, unde am colaborat cu Catherine Lapeyrière. Această colaborare a continuat timp de 17 ani. În toamna lui 1992, am învățat meseria de galerist. O ajutam pe Catherine Lapeyrière cu plăcere să monteze expozițiile la Périgueux, Limoges, Cahors, Brantôme – orașe de vis. Atitudinea ei mi-a confirmat faptul că unchiul, Glebus Sainciuc, avea dreptate: principalul e să faci totul cu dragoste, să iubești oamenii, să știi să-i asculți, să fii atent, deschis.

Pictură de Natalia Plămădeală

– Ce rol au avut pictorii Glebus Sainciuc și Valentina Rusu-Ciobanu în formarea ta?

Fără unchiul Glebus nu aș fi devenit pictor și viața mea era să fie fără poveste. Îmi aduc aminte cum mă întorceam de la școală și, în loc să mă duc acasă, mergeam la atelierul lui. De fapt, fugeam din răspuțeri până la locul de unde se vedea dacă mai este lumină în atelier. Inima îmi sărea din piept. Tot ce spunea unchiul, toate lucrurile pe care le făcea, emanau căldură și lumină. Portrete, măști, bagatele – totul era de un profund umanism și universalitate. Câteodată, era și tanti, Valentina Rusu-Ciobanu, sora mamei, venea și Lică, și atunci discuțiile nu se mai terminau. Era foarte interesant!

Le-am pozat mult, și lui tanti Valentina, și lui unchiu' Glebus. Și mămica mea poza. Tanti Valentina a făcut mai multe portrete cu mine, eu îl prefer pe cel cu tabla de șah. Unchiul făcea spectacole cu măști. Cutreieram satele cu valize enorme, dar foarte ușoare, umplute cu măști și „costume”. Uneori, în sală era o singură persoană, iar unchiul îmi spunea cu dragoste și înțelegere: „Nana,

noi jucăm pentru cei care sunt prezenți, nu pentru cei absenți”. Și câteodată, aceste spectacole cu un singur spectator erau cele mai frumoase. Efemere și sublime.

Pictură de Natalia Plămădeală

– Cum s-a produs debutul tău în pictură? Ce serii de lucrări sunt reprezentative pentru creația ta?

Într-o bună zi, un colhoz i-a solicitat lui Glebus Sainciuc o copie a cunoscutului său tablou „Masa Mare”. Unchiul m-a chemat și mi-a zis: pictează! Acesta a fost botezul meu în pictură. Am pictat împreună acea copie a „Mesei Mari”.

Tanti Valentina și unchiul Glebus au locuit întotdeauna în casa pe care a clădit-o tatăl lui Glebus Sainciuc. Petreceam mult timp în grădina din fața casei. Din dragoste, am conceput seria „În Grădină”. Un triptic și două lucrări mari din această serie se află în prezent la Muzeul Național de Artă din Chișinău, celelalte lucrări au plecat în lume. O altă serie, inspirată de covorul moldovenesc, am numit-o românește „Amintiri despre covorul bunicii”, iar în franceză – „Quand le geste était magique”. Covorul nu reprezintă pentru francezi ceea ce reprezintă pentru noi. Această serie a avut mai mult succes în Flandra, iar cea mai frumoasă expoziție a avut loc la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, la palatul Banffy, care a achiziționat și câteva lucrări.

– Ai încercat să-ți modifci stilul de-a lungul anilor, să abordezi teme cât mai diverse, ori cel mai important era pentru tine să-ți păstrezi identitatea, să nu o risipești, să-ți rămâi

fidelă ție însăți?

Pe mine în pictură mă interesează două lucruri: lumina și ritmul. Cred că cel mai bine am reușit să le îmbin într-o serie de nouă picturi, în care am pictat aceeași fereastră, jucându-mă cu relația dintre pătrat și secțiunea de aur.

– Majoritatea lucrărilor tale sunt pictate în ulei? Ce tehnici ai mai folosit?

Da, pictez în ulei, în glasiuri. Am niște tehnici secrete, personale, ca lucrul să meargă mai bine. O regulă am preluat-o de la Agatha Christie: nu încep niciodată o lucrare dimineața, încep seara, puțin de tot, iar dimineața e foarte ușor să continui, astfel, ziua e câștigată. Când nu am inspirație deloc, studiez cum lucra un pictor care îmi place. Citesc despre el, încerc să fac ca dânsul și, încet, vine și inspirația. Pofta vine mâncând, cum s-ar zice. Tot studiind tehnicile diferitor pictori, mi-am elaborat propria tehnică.

– Care vopsele sunt cele mai calitative? În Europa materialele pentru pictură sunt mai performante decât în R. Moldova?

Pictură de Natalia Plămădeală

Există culori mai scumpe și mai puțin scumpe. De obicei, iau din gama de mijloc. Dar am avut și perioade când am lucrat cu cele mai bune culori, e magic! În privința pânzei, am făcut toate experimentele posibile. Odată, în Franța, am închiriat o casă veche, iar în pod erau tot felul de țesături vechi frumoase – mătăsuri. Pe toate le-am pictat, am numit seria „Fantaisie”. A avut mare succes. E foarte important cum pregătești pânza, sunt multe tehnici, eu personal prefer cleiul de iepure. Cumpăr materialele întotdeauna la același magazin, se numește La Maison Lefevre, care există, din tată în fiu, din anul 1936. Cei de la acest magazin apreciază arta mea și asociația pe care am creat-o. Ca să mă susțină, mi-au oferit reducere de 20 procente pentru toate cumpărăturile, pe viață.

– Ce asociație artistică ai creat? În ce constă activitatea ei?

În 2012, am înființat împreună cu fiica mea, Mărioara, la Bruxelles, asociația „je pense à la Terre” („mă gândesc la Pământ”). Atunci am fondat și o galerie a mea. Am căutat un local și am dat de La Maison du Charbonnier (Casa Cărbunarului), care se află pe o străduță din secolul 14 și e construită chiar pe prima incintă a orașului, e la colț cu strada istorică Grădina de Măslini. Pe acolo, mai demult, în vremurile când Bruxelles era port, trecea râul Senne (în neerlandeză, Zenne), de aceea i-am dat galeriei mele denumirea Galerie de la Senne.

Organizez expoziții, ateliere. Expoziția principală are loc în decembrie, e o expoziție-omagiu. Este un omagiu adus lui Constantin Brâncuși. Încerc să trag un fir de legătură între patrimoniul artistic

și cel ecologic. Artiștii invitați trebuie să-și imagineze cum ar fi realizat un mare artist un Pom de Crăciun, dacă trăia în zilele noastre. La mine Coloana Infinitului e verde și, cu fiecare nou omagiu, Coloana crește, i se adaugă un segment. La galerie au fost expuse lucrări de Michel Leger, Sava Marian, Monica Veronesi, Esther de Patoul, Lin Yo Kai, Joelle Desmarests, Michel Herrera Cuello. Am făcut de asemenea ateliere de creație cu copiii de la Arthys, Espace des 4 Saisons, Azbuka, am colaborat și cu studenții de la Cambre. Nici galeria, nici asociația „je pense à la Terre” nu sunt comerciale. Este reacția noastră personală la drama ecologică prin care trece Pământul.

– În biografia ta artistică e importantă și perioada petrecută la Bruges.

Da, am trăit doi ani la Bruges. Orașul e ca o poveste, e numit Veneția de Nord. Aici a pictat Jan van Eyck, cel care a inventat pictura în ulei, în secolul 15. Până atunci se picta în tempera. Reușisem să-mi fac la Bruges și o grădiniță, ca acasă, erau în ea poamă și iasomie, crizanteme și pelin.

– La ce expoziții internaționale ai participat?

Am participat la multe expoziții, în diferite orașe. Cea mai frumoasă recompensă am primit-o la o expoziție tematică, „Opéra Lumières et Couleurs” – făceam parte din selecția națională franceză! Expoziția a avut loc la „Cirque Royal”. Am primit ca premiu o valiză mare, plină de culori.

– Unde este atelierul tău în prezent?

Atelierul meu e la Bruxelles. În fața galeriei am sădit un trandafir alb și o glicină, iar în atelier am aloe adusă încă de la Chișinău.

– În ce oraș locuiesc copiii tăi?

Copiii mei s-au instalat la New York. Mie îmi place ritmul, sunt copleșită de New York. E măreț, poetic. La fiecare colț de stradă vezi apusul de soare, casele sunt atât de înalte că se pierd în cer, par infinite, iar când plouă, clădirile poartă nourii ca pe niște șaluri.

– După ce ai călătorit atât de mult, te simți om al planetei? Planeta e mică pentru oameni? Planeta are nevoie de artă?

Dacă traduci din japoneză „mot à mot” cuvântul „artă”, sună cam așa: „mirosul ierbii proaspăt cosite”. Pământul e mic, Pământul e mare, mirosul ierbii cosite e peste tot același. Dragă Irina, m-ai regăsit așa cum eram cu 28 de ani în urmă, cu șevaletul sub Pomul Vieții. Mi-e dor de locurile de acasă, sper să ne revedem.

Pictură de Natalia Plămădeală

– *Îți mulțumesc mult pentru interviu!*

A dialogat Irina Nechit

Preluarea textelor de pe pagina www.gazetadechisinau.md pentru formatul online se face în limita a 1.000 de semne, cu indicarea linkului activ către articolul preluat.

Instituțiile de presă, care preiau articole sau imagini pentru emisiuni TV sau radio, vor cita sursa, iar edițiile tipărite vor indica „Gazeta de Chișinău” și autorul informației. Materialele de presă sunt protejate de Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe și de Codul Deontologic al Jurnalistului din Republica Moldova.

Irina Nechit
